

**БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ: НОВІ
ВИКЛИКИ ТА СУЧАСНІ РІШЕННЯ В УМОВАХ
ВОЄННОГО І ПОВОЄННОГО ЧАСУ**

НАУКОВІ СТАТТІ, ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ТА ІНШІ МАТЕРІАЛИ

*IV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ*

06 березня 2026 року

Тернопіль 2026

УДК 08: 37.014
Б 39

Б 39 Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення в умовах воєнного і повоєнного часу : збірник наукових статей, тез доповідей та інших матеріалів ІV Всеукраїнської науково-практичної конференції, 06 березня 2026 р. / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, Н. Б. Стрийвус. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2026. 636 с.

У збірнику публікуються наукові статті, тези доповідей та інші матеріали ІV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення в умовах воєнного і повоєнного часу», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 06 березня 2026 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти
(протокол № 2 від 03.04.2026 р.)*

УДК 08: 37.014

©Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2026

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

НАУКОВИЙ, МЕТОДИЧНИЙ, ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗБІРНИК

**НАУКОВІ СТАТТІ, ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ТА ІНШІ МАТЕРІАЛИ
ІV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

***БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ:
НОВІ ВИКЛИКИ ТА СУЧАСНІ РІШЕННЯ
В УМОВАХ ВОЄННОГО І ПОВОЄННОГО ЧАСУ***

06 березня 2026 р.

З М І С Т

СЕКЦІЯ 1. ОСВІТА СЬОГОДНІ – ВІД БЕЗПЕКИ ДО ЯКОСТІ: БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ – ВИКЛИКИ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

- Петровський О. М.* Громадянська компетентність та інформаційна стійкість в епоху дезінформації..... с. 15
- Астахова М. С.* Створення безпечного освітнього середовища в сучасних умовах: особливості роботи керівника закладу освіти..... с. 27
- Бас О. О.* Проблема виникнення освітніх втрат та шляхи їх подолання в умовах війни..... с. 32
- Беньковська Н. Б.* Виклики системи вищої військової освіти в умовах війни..... с. 37
- Богущ М. Б.* Цифровізація освіти як чинник модернізації професійної підготовки вчителів початкових класів..... с. 40
- Васильченко Л. В.* Аналіз закордонного досвіду оцінювання якості освітнього середовища за допомогою шкал..... с. 43
- Волкова І. В.* Упровадження здоров'язберезувальних технологій як умова створення безпечного освітнього середовища..... с. 47
- Гаврилюк Г. М.* Освітній простір півдня: регіональні виклики та пріоритети системного відновлення..... с. 52
- Гагаріна Н. П.* Організація безпечного освітнього простору в закладі дошкільної освіти: демократичний контент ..... с. 57
- Гажга Л. В.* Роль освітнього менеджменту у формуванні культури безпеки в закладі освіти..... с. 61
- Гордійчук Л. Л.* Професійна освіта сьогодні: від безпеки до якості. Основні виклики та перспективи реформування професійної освіти..... с. 64
- Демчук Т. І.* Ефективність дистанційного управління освітнім процесом..... с. 67

<i>Дичок С. М.</i> Оброблення та узагальнення даних моніторингу якості освіти як чинник інформаційної безпеки післядипломної педагогічної освіти.....	с. 71
<i>Жирова О. О., Пасічник С. О.</i> Створення безпечного освітнього середовища в закладі дошкільної освіти.....	с. 76
<i>Зінченко Д. А.</i> Роль Служби освітньої безпеки Національної поліції України у формуванні безпечного та якісного освітнього середовища в умовах збройної агресії: адміністративно-правовий та практичний вимір.....	с. 81
<i>Коврей Д. Й., Медве М. О.</i> Управлінська діяльність керівника закладу дошкільної освіти у формуванні безпечного освітнього середовища.....	с. 85
<i>Коконіс Ю. В., Цицюра Н. І., Гура А. М.</i> Методичні особливості використання підручників на уроках біології НУШ.....	с. 89
<i>Кульчицька О. М.</i> Охорона праці в умовах воєнного стану: безпека учасників освітнього процесу.....	с. 93
<i>Матвєєв К. М., Самодумська О. Л.</i> Педагогічні умови формування безпечного гейміфікованого освітнього середовища.....	с. 97
<i>Михалюк А. М., Михалюк І. М.</i> Педагогічні стратегії забезпечення безпечного освітнього середовища у закладах вищої освіти в умовах воєнних ризиків.....	с. 101
<i>Переймибіда О. І.</i> Проектна діяльність як інструмент реалізації наскрізних ліній у базовій математичній освіті.....	с. 104
<i>Перлик В. В.</i> Безпечне освітнє середовище закладів загальної середньої освіти – головна складова ефективного освітнього процесу в умовах воєнного стану.....	с. 109
<i>Ребуха Л. З., Ковальчук О. Ю.</i> Вплив комунікації на якість прийняття управлінського рішення.....	с. 115
<i>Рева С. В.</i> Трансформація фахової передвищої освіти в умовах війни: безпека та якість освітнього середовища.....	с. 118
<i>Свиридюк О. М.</i> Управлінські рішення як інструмент формування безпечного освітнього середовища	с. 123

Стрийвус Н. Б. Проблема ефективності домашніх завдань у трансформаційних освітніх процесах..... с. 128

Фальчевська І. В., Іванцов В. О. Освітнє середовище в умовах війни: виклики для системи освіти та механізми реагування Служби освітньої безпеки Національної поліції України..... с. 133

Харламов М. І., Чиркіна-Харламова М. А. Особливості безпечного освітнього середовища в закладах вищої освіти ДСНС України..... с. 137

Чередниченко О. Ю. Практика застосування стандартів гендерної рівності в секторі безпеки і оборони України: сучасні виклики та прогрес..... с. 140

СЕКЦІЯ 2. БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА І ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Антипчук Т. І. Вплив емоційного інтелекту педагога на створення атмосфери довіри та безпеки в класі..... с. 144

Байназарова О. О. Педагогічна довіра як основа безпечного середовища у пансіонах..... с. 147

Білик В. М., Ялліна В. Л. Готовність майбутніх педагогів до безпечної комунікації в умовах цифрового освітнього середовища..... с. 151

Бойко І. І. Розвиток творчих здібностей у дітей дошкільного віку засобами ІКТ у різних видах музичної діяльності..... с. 155

Брик Р. С. Роль освітнього середовища у формуванні позитивної мотивації до навчання за сучасних умов..... с. 160

Васечко О. М., Примак Ю. В. Роль безпечного освітнього середовища в екзистенційній сповненості здобувачів вищої освіти в часи війни..... с. 165

Василишин О. М. Розвиток осередків викладання предмета «Захист України»: актуальні проблеми та подальші перспективи..... с. 169

Гайда В. Я. Дослідницькі завдання з фізики як інструмент формування безпечного освітнього середовища в умовах використання штучного інтелекту..... с. 175

<i>Гуцало Т. А.</i> Професійне вигорання педагогів закладів позашкільної освіти.....	с. 180
<i>Драбич Т. В.</i> Комплексний підхід до розвитку мовленнєвого дихання у дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку.....	с. 185
<i>Козир М. В.</i> Безпечне освітнє середовище як педагогічна умова розвитку особистості у системі магістерської підготовки: європейський контекст.....	с. 190
<i>Лампак Л. І., Медведєв І. А.</i> Психологічні особливості комунікативної компетентності педагогічних працівників ліцеїв.....	с. 195
<i>Левицький В. Е.</i> Формування побутової самостійності учнів із порушеннями інтелектуального розвитку	с. 200
<i>Лохвицька М. Ф.</i> Наукова діяльність студентів як інструмент формування безпечного освітнього середовища.....	с. 205
<i>Мазурок М. В.</i> Психологічна витривалість сучасного вчителя у вимірі воєнного часу.....	с. 210
<i>Марфут Л. М.</i> Вплив кризових умов на навчальні досягнення та психологічний стан учнів за результатами третього циклу загальнодержавного зовнішнього моніторингу якості початкової освіти – 2024.....	с. 213
<i>Носко О. О.</i> Ключові аспекти діяльності керівника закладу освіти з питань профілактики травматизму серед здобувачів освіти.....	с. 218
<i>Папернова Т. В.</i> Педагог у цифровій реальності: безпека, відповідальність, компетентність.....	с. 222
<i>Ребуха Л. З., Семен Н. М.</i> Функціональна психолого-педагогічна роль педагога в Монтессорі-процесі.....	с. 226
<i>Ребуха Л. З., Черевка Ю. М.</i> Особливості управлінсько-професійної підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої освіти.....	с. 229
<i>Сокаль С. М., Козігора М. А.</i> Специфіка спілкування та взаєморозуміння між учителем та учнями початкових класів.....	с. 231

Стрельников В. Ю. Безпечне освітнє середовище як фактор розвитку здоров'язбережувальної компетентності педагогічного працівника.....	с. 237
Титаренко С. А., Лях О. І. Цифрові ресурси психологічної підтримки педагогів і батьків дітей дошкільного віку у кризових ситуаціях.....	с. 242
Хаустова О. В. Самоефективність педагогічного працівника як чинник формування безпечного освітнього середовища.....	с. 248
Цибульський Н. В. Проектно-дослідницька діяльність як засіб професійного становлення майбутнього педагога.....	с. 253

СЕКЦІЯ 3. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК КОМПОНЕНТ БЕЗПЕКИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Атрощенко Т. О., Васко А.-М. М. Національно-патріотичне виховання майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у контексті освітньої безпеки.....	с. 255
Бабійчук Т. М. Розвиток критичного мислення, або чи може Валер'ян Підмогильний бути національним брендом України?.....	с. 258
Божко О. Я. Національно-патріотичне виховання як компонент безпеки: теорія і практика.....	с. 263
Веренич Л. В. Коледжний музей – осередок національно-патріотичного виховання здобувачів освіти.....	с. 268
Волощук С. В. Національно-патріотичне виховання як стратегічний компонент безпеки: теорія і практика впровадження вікіпроектів в освітній простір.....	с. 271
Заводна Л. М. Духовність і війна: як вистояти у часи важких випробувань.....	с. 275
Капінус Н. О., Коваленко О. В. Цифровізація національно-патріотичного виховання в початковій школі: теоретико-методичний аспект	с. 280
Клімкіна Н. Г. Теоретично-практичне забезпечення національно-патріотичного виховання педагогами в сучасних умовах розвитку освіти.....	с. 288

Кобзар Ю. В., Ренко І. П., Савченко Л. Л. Волонтерська діяльність молоді як прояв патріотизму: із досвіду Харківської гуманітарно-педагогічної академії.....	с. 293
Корицька Г. Р. Національно-патріотичне виховання як компонент безпеки в умовах воєнного й повоєнного часу (на прикладі новели Галини Гузовської-Корицької «Мама Павця»).....	с. 299
Магера Т. В. Національний спротив населення як фундаментальна складова системи оборони України.....	с. 302
Огірко О. В. Формування національної ідентичності в поглядах митрополита Андрея Шептицького.....	с. 307
Поліщук В. М. Формування безпечного освітнього середовища на уроках предмета «Захист України»: сучасні підходи та практики.....	с. 314
Сеньовська Н. Л., Скуратко Т. М. Співпраця освітніх та громадських організацій у контексті національно-патріотичного виховання (з досвіду роботи Тернопільського ліцею № 21).....	с. 321
Стрелець Л. А., Покуса І. М. Англійська як «SOFT POWER»: виховання громадянської стійкості нового покоління.....	с. 325
Чорна М. І. Освітній потенціал предмета «Захист України» у формуванні лідерства учнівської молоді в умовах суспільних викликів.....	с. 331
Шот Г. Г. Педагогічні стратегії виховання патріотизму як основи духовної безпеки: досвід просвітницької та волонтерської діяльності.....	с. 341

СЕКЦІЯ 4. ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Алатиренко М. А., Барило В. П. Психологічна безпека. Важливість даного компонента в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах війни, підтримка позитивними емоціями.....	с. 345
Аніщенко В. О. Формування безпечного освітнього середовища: роль психолого-педагогічного супроводу	с. 348

- Антонюк Л. В.** Розумні технології ШІ для моніторингу та профілактики ризиків у школі: від виявлення булінгу до ранньої підтримки ментального здоров'я..... с. 352
- Бабовал Н. Р., Мацюк С. О.** Мобінг в освітньому середовищі: причини, прояви та шляхи подолання..... с. 356
- Байдик В. В., Кечик О. О.** Ключові напрями психосоціальної підтримки в закладі освіти..... с. 359
- Байчук К. Ю., Глущенко К. Г., Самсонович О. О., Савченко Л. Л.** Збереження психоемоційного здоров'я дітей під час війни..... с. 364
- Барліт О. О., Галантюк Т. О.** Булінг у шкільному середовищі в умовах війни: актуальність проблеми..... с. 370
- Глінчук Ю. О.** Основні причини погіршення психологічного здоров'я здобувачів загальної середньої освіти та шляхи їх вирішення..... с. 375
- Голованова Т. П.** Психологічна безпека в сучасному освітньому середовищі..... с. 379
- Данилюк М. М.** Формування психологічно безпечного освітнього середовища на уроках математики..... с. 383
- Дерев'янка С. П.** Професійне вигорання викладача як наслідок токсичного освітнього середовища..... с. 387
- Жизномірська О. Я., Януш І. Я.** Нейровідмінність особистості з особливими освітніми потребами: потенціал чи виклик сьогодення..... с. 391
- Завязун Т. В.** Емоційне вигорання працівників закладів дошкільної освіти: психологічні аспекти та профілактика..... с. 396
- Загнибіда Н. М.** Психологічна безпека освітнього середовища: ресурси громади для психоемоційної підтримки учасників освітнього процесу (з досвіду роботи відділу освіти Байковецької сільської ради)..... с. 398
- Загурська С. М.** Психологічні аспекти цифровізації сучасного освітнього простору: від переваг до емоційного виснаження..... с. 402
- Запорожцева Ю. С.** Роль ефективного зворотного зв'язку як складова у створенні психологічно комфортного навчання..... с. 407

Кавецький В. Є., Кавецька Н. М. Безпечне освітнє середовище в закладі дошкільної освіти: психологічний аспект.....	с. 412
Ковбасюк Т. Л. Психологічна резильєнтність як чинник безпеки учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану.....	с. 418
Козир В. В. Психологічна підтримка під час освітнього процесу: інклюзія.....	с. 423
Козігора М. А. Формування психологічно безпечного освітнього середовища як завдання сучасної освіти.....	с. 427
Козій О. Б. Забезпечення психологічної безпеки освітнього середовища на заняттях з іноземної мови.....	с. 431
Колісник О. В. Психологічна безпека інклюзивного освітнього середовища в умовах дистанційного навчання.....	с. 433
Корман М. М. Життєстійкість педагога як умова психологічно безпечного освітнього середовища.....	с. 439
Коротюк З. М., Ярмолицька С. О. Психологічна підтримка та збереження ментального здоров'я педагога під час війни.....	с. 442
Лебедик Л. В. Роль практичного психолога у забезпеченні психологічної безпеки освітнього середовища.....	с. 448
Монастирська О. В. Основні компоненти психологічної безпеки освітнього середовища.....	с. 452
Нестерчук О. М. Профілактика вікарної травми та відновлення ментального ресурсу педагогів як фундамент психологічної безпеки освітнього середовища.....	с. 457
Поліщук В. М., Кононенко К. В. Самотність студентів як деструктивний чинник психологічної безпеки освітнього середовища....	с. 463
Поліщук С. А. Вольова саморегуляція конструктивної поведінки особистості у надзвичайних ситуаціях.....	с. 467
Починок Ю. М. Дитяча психологія та соціальне виховання як чинники формування особистості.....	с. 472

- Процик Н. М.** Особистісні чинники психологічної безпеки освітнього середовища дітей учасників бойових дій..... с. 475
- Рачок О. Л.** Психологічна безпека учасників освітнього процесу в умовах сучасних викликів..... с. 479
- Ребуха Л. З., Стружак Г. Й.** Проблеми та особливості психолого-педагогічної підготовки педагогів до інклюзивної освіти..... с. 483
- Сітак А. А., Тюльпа Т. М.** Арт-терапія як ресурс створення безпечного освітнього середовища для першокласників в умовах воєнного стресу... с. 485
- Ткачишина О. Р.** Проблема булінгу в умовах сьогодення України..... с. 490
- Трубавіна І. М.** Зміст програми тренінгу щодо кейс-менеджменту сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах, постраждалих від війни (сімей загиблих, військовослужбовців/виць, ветеранів/ок)..... с. 495
- Трубавіна І. М., Острецов В. В., Редько С. О.** Навчання супервізії соціальних працівників, які працюють із сім'ями, дітьми та молоддю, які опинилися в складних життєвих обставинах..... с. 499
- Трубавіна І. М., Лисенко М. М., Пірлік К. А.** Проблеми сімей із дітьми, які постраждали від війни..... с. 501
- Фаловська І. Д.** Психолого-педагогічний супровід формування стресостійкості здобувачів в освітньому просторі..... с. 506
- Шевчишена О. В.** Психологічні детермінанти стресу в професійній діяльності педагога..... с. 508
- Юдіна О. В., Коротенко Н. В.** Застосування методів арт-терапії для стабілізації емоційного стану дітей із особливими освітніми потребами..... с. 515
- Яцишин І. В.** Психологічна безпека освітнього середовища: від концептуальної формули до практичної реалізації..... с. 519

СЕКЦІЯ 5. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА УСІХ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОЇ ВЗАЄМОДІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

- Барладин П. М.** Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у підготовку майбутніх фахівців..... с. 524
- Голочинська І. О.** Медіаграмотність як засіб профілактики дезінформаційних загроз серед учнів на уроках німецької мови..... с. 526
- Гузовата М. В., Гурська О. В., Гура А. М.** Формування медіаграмотності учнів базової школи засобами ІКТ під час вивчення біології..... с. 530
- Мочук О. Б.** Кібергігієна в освітньому процесі: захист персональних даних учнів та вчителів в умовах гібридних загроз..... с. 533
- Поліщук В. М., Затушевська М.-В. А.** Підлітки в інформаційному полі ворожих спецслужб..... с. 542
- Чокнадій А. П., Кучерява Н. Ю., Титаренко С. А.** Безпека в Інтернеті та її вплив на ментальне здоров'я дітей дошкільного віку..... с. 547

СЕКЦІЯ 6. СТВОРЕННЯ, ПІДТРИМКА ТА РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

- Валігура М. П.** Створення, підтримка та розвиток екологічно безпечного освітнього середовища на заняттях гуртків еколого-натуралістичного напрямку..... с. 553
- Каменярска Л. Р.** Природотерапія як метод психологічної реабілітації учнівської молоді в умовах воєнного та післявоєнного стану..... с. 555
- Колодійчук О. Я.** Енергетична безпека України в умовах глобальних викликів: загрози та напрями зміцнення..... с. 558
- Кузянін О. С.** Садово-паркові ландшафти як природна складова психоемоційної та екологічної безпеки освітнього середовища (на прикладі Софіївського дендропарку)..... с. 563
- Соколовська І. А., Нечипоренко В. В., Позднякова О. Л., Гордієнко Н. М.** Складові екологічно безпечного освітнього середовища сучасного закладу вищої освіти..... с. 568

Сухецький О. О. Сортування твердих побутових відходів у закладах освіти як інструмент підвищення екологічної безпеки та стійкості територіальних громад у воєнний період..... с. 571

Штогрин Л. А. Створення, підтримка та розвиток екологічно безпечного освітнього середовища..... с. 574

Штогрин М. П., Штогрин Л. А. Застосування екологічних знань у сфері туризму..... с. 581

СЕКЦІЯ 7. РОЛЬ STEM-ОСВІТИ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СТВОРЕННІ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Вітенко І. М., Миколів З. П. STEM як інструмент формування культури безпеки в сучасній школі..... с. 587

Волощук С. В. STEM-орієнтований урок географії у закладі професійної (професійно-технічної) освіти як практичний засіб створення безпечного освітнього середовища..... с. 592

Дуда Г. Б., Чорний М. Р. Інтеграція STEM-підходів і штучного інтелекту для підвищення рівня безпеки в закладах освіти..... с. 597

Іванко Т. М. STEM і STEAM та штучний інтелект у цифровій освіті: інноваційні підходи до безпеки освітнього середовища..... с. 600

Кравцова І. В. Інтеграція STEM-освіти та штучного інтелекту у підготовці фахівців-екологів як складова формування безпечного освітнього середовища..... с. 605

Німко Н. М. Інтеграція штучного інтелекту у STEM-освіту як інструмент формування цифрової безпеки та культури довіри в школі..... с. 610

Поморська А. В. Інтеграція STEM-освіти та штучного інтелекту у формуванні безпечного освітнього середовища закладу освіти..... с. 615

Примак Ю. В. STEM-інструменти в підготовці майбутніх психологів до роботи в умовах пермакриз і травматичних подій..... с. 620

Репко І. П., Домніч Т. В., Задорожня Я. І. Можливості штучного інтелекту у сучасному освітньому процесі..... с. 623

Водночас, діти експериментальної групи завдяки застосуванню спеціально розробленого комплексу дихальних вправ досягли більш плавного характеру видиху. Вони також демонстрували зменшення кількості доборів повітря під час повторення уривку вірша на одному видиху, чого не вдалося досягти дітям контрольної групи.

Отримані результати підтверджують ефективність застосування розробленого комплексу вправ для розвитку функції дихання, що позитивно вплинуло на формування мовленнєвого дихання. Практичний досвід свідчить, що ізольована логопедична робота, спрямована на розвиток функції дихання, є недостатньою для дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку. Це підкреслює важливість мультидисциплінарного підходу у корекційно-розвивальному процесі для даної нозологічної групи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гайван, Т. Я., Макарова, С.М. Логопедична робота з дітьми. Харків : Веста, 2008. 183 с.
2. Конопляста С. Ю., Сак Т. В. Логопсихологія [Текст] : навч. посібник. К. : Знання, 2010. 294 с.
3. Логопедія: підручник / за ред. М.К. Шеремет. К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.
4. Степашко М. В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М. В. Степашко, Л. В. Сухостат. К. : ВСВ «Медицина», 2010. 352 с
5. Шеремет М. К. Неврологічні основи логопедії : навч. посібник. Суми : ФОП Цьома С.П, 2016. 276 с.

УДК 378.014.3:378.22(4):37.013

Козир Маргарита Валентинівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри освітології та психолого-
педагогічних наук Факультету
педагогічної освіти Київського
столичного університету імені Бориса
Грінченка, м. Київ

**БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА
РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У СИСТЕМІ МАГІСТЕРСЬКОЇ
ПІДГОТОВКИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ**

Вступні положення. В умовах становлення суспільства знань, інтенсифікації глобалізаційних процесів та глибоких соціальних трансформацій проблема формування безпечного освітнього середовища набуває особливої актуальності для системи вищої освіти. У сучасному науковому дискурсі безпечне освітнє середовище розглядається не лише як сукупність організаційних і нормативних умов, а як комплексна педагогічна категорія, що забезпечує гармонійний розвиток особистості, професійну самореалізацію та психологічне благополуччя учасників освітнього процесу.

Особливої ваги ця проблема набуває на рівні магістерської підготовки, яка в країнах Європейського Союзу виконує стратегічну функцію формування наукового, інноваційного та кадрового потенціалу суспільства. Магістратура постає простором інтенсивної академічної, професійної та особистісної соціалізації, що зумовлює підвищені вимоги до якості та безпечності освітнього середовища.

Теоретичні засади розуміння безпечного освітнього середовища. У педагогічній теорії безпечне освітнє середовище трактується як така організація освітнього простору, яка гарантує фізичну, психологічну, соціальну, академічну та цифрову безпеку особистості, створює умови для вільного розвитку, самовираження та академічної свободи. У європейській освітній думці безпека тісно пов'язується з гуманістичною парадигмою освіти, студентоцентрованим підходом, принципами рівності, недискримінації та поваги до людської гідності.

На рівні магістерської підготовки безпечне освітнє середовище виконує роль педагогічної умови, що сприяє розвитку професійної автономії магістранта; підтримує його академічну та дослідницьку активність; забезпечує психологічну стійкість у ситуаціях високого інтелектуального навантаження; формує культуру академічної добросовісності та відповідальності.

Аналіз сучасних наукових досліджень засвідчує зростаючу увагу європейських і вітчизняних учених до проблеми безпечного освітнього

середовища у вищій освіті як ключового чинника особистісного та професійного розвитку здобувачів освіти і педагогічних працівників. У працях зарубіжних дослідників безпечне освітнє середовище розглядається не лише в аспекті фізичної або психологічної безпеки, а як комплексна педагогічна умова, що охоплює академічну свободу, інституційну довіру, інклюзивність, цифрову безпеку та етичну культуру взаємодії (J. Knight, U. Teichler, S. Marginson). У межах Європейського простору вищої освіти ця проблематика пов'язується з реалізацією студентоцентрованого підходу, забезпеченням якості освіти та підтримкою академічної мобільності [7].

Вітчизняні дослідження (С. Сисоєва, С. Калашнікова, О. Локшина, Н. Ничкало) акцентують увагу на тому, що безпечне освітнє середовище в магістратурі виступає умовою формування професійної автономії, педагогічної відповідальності та готовності до навчання впродовж життя [3, С. 12–19]. Останні аналітичні звіти Європейської Комісії, OECD та UNESCO підкреслюють, що в умовах глобальних криз, воєнних викликів і цифровізації питання безпеки освітнього середовища набуває системного характеру й потребує інтеграції на рівні освітньої політики, інституційного управління та змісту магістерської підготовки [2, С. 477–479]. Водночас у науковому дискурсі недостатньо узагальнено досвід формування безпечного освітнього середовища саме в системі магістерської підготовки країн ЄС, що зумовлює актуальність порівняльно-педагогічного аналізу цієї проблеми.

Таким чином, безпечне освітнє середовище виступає не фоновим чинником, а активним ресурсом розвитку особистості майбутнього фахівця і педагогічного працівника.

Європейський освітній простір як надсистема формування безпеки. Варто зазначити, що у європейському контексті формування безпечного освітнього середовища магістерської підготовки відбувається в межах Європейського освітнього простору, який слід розглядати як надсистему щодо Європейського простору вищої освіти (ЄПВО). Європейський освітній простір

охоплює всі рівні та форми освіти і реалізується через діяльність наднаціональних інституцій – Європейської Комісії, UNESCO, OECD, CEDEFOP.

О. Локшина зауважує, що ЄПВО є інструментом реалізації цілей Європейського освітнього простору саме у сфері вищої освіти, забезпечуючи як порівнюваність освітніх ступенів, академічну мобільність, так і спільні підходи до забезпечення якості й інституційну довіру між університетами [1, С. 127–132]. У цьому контексті безпека освітнього середовища розглядається як складова якості вищої освіти, що включає інституційні, соціальні та особистісні виміри.

Магістерська підготовка як простір розвитку особистості. Зауважимо, що магістерська освіта в країнах Європейського Союзу функціонує як інтегрований освітньо-науковий процес, у межах якого поєднуються академічна фундаментальність, дослідницька спрямованість і професійна орієнтація. Відповідно, безпечне освітнє середовище магістратури забезпечує розвиток таких якостей особистості: критичного мислення; академічної автономії; готовності до міжкультурної взаємодії; здатності до навчання впродовж життя.

Для педагогічного працівника безпечне освітнє середовище створює умови для професійної свободи, інноваційної діяльності та самореалізації, а для здобувача освіти – для формування впевненості, мотивації та відповідальності за власну освітню траєкторію.

Ключові наукові суперечності проблеми. У теорії магістерської підготовки в європейському просторі простежуються низка фундаментальних суперечностей, що безпосередньо впливають на безпечність освітнього середовища: між фундаменталізацією та утилітаризацією магістерської освіти; між універсалізацією європейських стандартів і збереженням національної освітньої ідентичності; між академічною автономією університетів і регулятивним впливом наднаціональних структур тощо [5, С. 7–15].

У західноєвропейській педагогічній теорії ці суперечності розв'язуються шляхом посилення автономії закладів вищої освіти та студентоцентрованості, тоді як у країнах Східної Європи акцент робиться на нормативну узгодженість і структурні реформи [4, С. 47–51]. В обох випадках безпечне освітнє середовище розглядається як умова подолання зазначених напружень.

Класифікація країн ЄС як аналітичний інструмент. У нашому дослідженні ми використовуємо класифікацію країн Європейського Союзу за Т. Кристопчук, яка застосовується не як жорстка типологія, а як аналітичний інструмент для виявлення спільних і специфічних тенденцій підготовки магістрів. У кожній групі країн аналізуються такі аспекти безпечного освітнього середовища, як інституційні механізми забезпечення якості; рівень академічної автономії; можливості мобільності; соціально-психологічна підтримка здобувачів освіти [8, С. 128–135]. Це дозволяє розглядати безпеку не як уніфікований стандарт, а як динамічну характеристику освітнього середовища.

Отже, у європейському контексті безпечне освітнє середовище постає ключовою педагогічною умовою розвитку особистості в системі магістерської підготовки. Воно забезпечує інтеграцію академічних, соціальних і ціннісних компонентів освіти, сприяє формуванню професійної автономії та готовності до інноваційної діяльності. Досвід країн Європейського Союзу демонструє, що безпека освітнього середовища є не додатковим елементом, а структуроутворювальним чинником сучасної магістерської освіти, що має бути врахований у процесі модернізації національних систем вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Локшина О. Забезпечення якості вищої освіти в умовах європеїзації України / О. Локшина. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2018. Вип. 3–4. С. 127–132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NPO_2018_3-4_23 (дата звернення: 31.01.2026р.).
2. *Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу : альбом* / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України ; уклад. С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалета. 2-ге вид., допов. і випр. Київ : [б. в.], 2009. 479 с. Бібліогр.: С. 477–479.

3. Ничкало Н. Гуманістичні цінності в освіті: європейський контекст / Н. Ничкало. *Вища освіта України*. 2018. № 3. С. 12–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2018_3_4 (дата звернення: 31.01.2026р.).

4. Сбруєва А. Європейський досвід модернізації освіти та можливості його адаптації в Україні / А. Сбруєва. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2019. № 5. С. 47–51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OD_2019_5_11 (дата звернення: 30.01.2026р.).

5. Огнев'юк В. Вища освіта України у європейському та світовому вимірі / В. Огнев'юк. *Вісник Київського університету імені Бориса Грінченка*. 2017. № 1. С. 7–15. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/20453> (дата звернення: 01.02.2026р.).

6. Козир М. Інноваційні тенденції підготовки магістрів у країнах Європейського Союзу. *Світ дидактики: дидактика у сучасному світі*: матеріали інтернет-конференції, 09 грудня 2025 р.

7. Козир М. Підготовка магістрів у країнах Європейського Союзу: актуальність дослідження / М. Козир. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2025. № 164. URL: <http://nz.npu.edu.ua/issue/view/19911> (дата звернення: 01.02.2026р.).

8. Козир М. Сучасні тенденції підготовки магістрів освітньої галузі в умовах воєнного стану / М. Козир. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2025. № 44(2). С. 128–135. URL: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/454/512> (дата звернення: 01.02.2026р.).

УДК 141.32

Лампак Лариса Іванівна,

директор Ліцею № 3 Тростянецької міської ради, м. Тростянець Сумської області;

Медведєв Ігор Анатолійович,

кандидат наук з державного управління, доцент, практичний психолог Ліцею № 3 Тростянецької міської ради, м. Тростянець Сумської області

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЛІЦЕЇВ

Актуальність дослідження. У сучасному суспільстві ліцеї, школи виконують не лише функцію збереження й репрезентації культурної спадщини, але й стають осередками освітнього, виховного та комунікативного простору [1, с.12]. У зв'язку з цим суттєво зростають вимоги до професійної підготовки педагогічних працівників, зокрема до рівня їхньої комунікативної компетентності [2, с.25]. Адже саме від уміння педагогічних працівників налагоджувати ефективну взаємодію іншими учасниками освітнього процесу, колегами та партнерами залежить якість освітнього процесу сервісу,